

עין משפט‏ **גר מצוה**

ז:

דא' דרב קשיא דרב אדרב בתרתי דאמר רב מבוי שנפרץ במלאווי
לחצר ונפרצה חצר כנגדו חצר מותרת.
דבני מבוי לא אסרי עלה דאין דריסתם עלה ורשות הרבים נמי לא אסרה דלא הוי פרצה יומר מעשר והוי פתח ומבוי אסור משום פילוש דהעומד במבוי רואה

רשות הרבים כנגדו ואינו רואה שיכול לנטות לכאן ולכאן ומדנקט נפרצה חצר כנגדו משמע דוקא שנפרצה חצר כנגדו אסור משום דהוי כמפולש אבל אם לא נפרצה אפילו אם לא עירצו מותר אע"ג דנפרץ המבוי במלואו לחצר משום דקסבר נראה במחוך ושוה מצפנים נידון משום לחי ופתח ומתני' דגדולה מותרת וקטנה אסורה מוקי לה כנכנסין כותלי קטנה לגדולה וליכא למימר דאסור משום מפולש ומשום שנפרץ במלואו ולא עירצו קאמר דא"כ הוה ליה למינקט רחצה דהוה משמע דאסור משום מפולש וגם הוה משמע מדנקט רחצה ולא נקט חצר מכלל דבחצר יש עוד איסור אחר דהיינו משום שלא עירצו אבל השתא דנקט חצר משמע אפילו איסור דלא עירצו דשייך בחצר ליכא חלא משום שנפרצה

חצר כנגדו והיינו דקשיא דרב אדרב בתרתי דרב סבר נידון משום לחי ופתח ואסור משום מפולש ורב יהודה סבר דאין אסור משום מפולש ונראה במחוך ושוה מצפנים אינו נידון משום לחי ופתח. אסברא לך כאן שעירצו כלומר רב לא אסר מטעם מפולש ולא נקט נפרצה חצר כנגדו חלא משום שריותא דחצר אע"ג דרבים נכנסין לה צו ויוציאין לה צו שריא אבל מבוי אסור אפילו לא נפרצה חצר כנגדו משום דנפרץ במלואו לחצר ולא עירצו וסבר נראה במחוך אינו נידון משום לחי ופתח ודווקא נפרץ במלואו אבל אי לא הוה נפרץ במלואו שרי אע"ג דלא עירצו כיון דאינה רגילה צו כדאמר ונפרץ משמע דאינה רגילה צו והוא הדין ^ט דהוה מצי למינקט במבוי פתוח לחצר דאסור כיון דרגילה צו אע"ג דלא הוה במלואו חלא אי נקט הכי לא הוה קמ"ל רב מידי דכיון דפתח גמור הוא פשיטא דלא אתו רבים ומצטלי מחיצתא אי נמי לא הוה מצי למינקט בפתוח לחצר דאע"ג דרגילה צו הוה שרי הואיל ולבני חצר יש להם דרך לרה"ר בלא מבוי דכגון זו כופין אותו על מדת קדוּם כדאמריין במי שהוציאוהו ^ז (לקמן ד' מט.) גבי חצר שבין שני מבואות:
בְּעִירְבוּ **כַּמִּיפְלָגִי** **בְּדֶרֶב יוֹסֵף.** דהיינו כלה לאמנע רחצה ורב יוסף מפרש מילתיה דרב יהודה הא דאמר אין נריך כלום ויתירין דכאן בעירצו לא תירצו צימי רב יוסף וסבר רב יוסף

דנראה במחוך לרב נידון משום דס"ד מעיקרא אליבא דרב ויהי נמי דייק רב יוסף ממלתיה דרב הונא דהוא תלמידיה דרב דגדון משום לחי אך קשה דלא שייך למימר קמיפלגי בדרב יוסף הואיל ולא איירי במה שבא רב יוסף לחדש והיינו דאסור בצדי רחצה וי"ל דאי לאו מילתיה דרב יוסף ה"א דפליגי נמי בצדי רחצה והוה קשה היכי שרי שמואל בצדי רחצה היכא דאיכא תרתי לריעותא שזידו אחד מפולש עד רה"ר וזידו השני נמי אע"ג דנראה במחוך האמר שמואל דאין נידון משום לחי לכך הוצרך להציא דרב יוסף דבכלה לאמנע רחצה פליגי דלא הוי תרתי לריעותא וגם לרב נמי הוה קשה הואיל וסבר דנידון משום לחי אמאי אסר משום מפולש דהוה קסבר לומר דהא בזה תליא ולכך יימיתי דרב יוסף דלאו הא בזה תליא דבכלה לצדי רחצה אסור לכולי עלמא אפילו למאן דאמר נידון משום לחי וטעמא משום דלמפולש לא מהני לחי ^ה חלא לרי יהודה והא דלא משני לעיל דרב יהודה בכלה לאמנע ודרב בכלה מן הזא או כאן בזה כנגד זה וכאן בזה שלא כנגד זה משום דהאמת תיך לו דהא רב ששת לא מחמת קשיא תיך חלא קבלה היתה בידו כך יש לפרש לפי שיטת רש"י ^ו ור"י מפרש דרחצה דהכא לא הויה כרחצה דפי' שני ^ד (ד' מד:) דהתם מיירי צימירה מצית סאתים ולא הוקף לדירה והויה כרמלית ואין מטלטלין ופ"ל אבל רחצה דהכא אינו כן דא"כ הוה כלה לבקעה חלא מיירי בדאית בה דיורין מדמפלגי בין עירצו ובין לא עירצו דלא גרע מחורבה דאמר בפרק הדר ^ז (לקמן ד' עד.) דאסור כ"ש רחצה דאית בה דיורין טפי מחורבה והיתה אסורה אי לאו דס"ד השתא דסבר רב יהודה נראה במחוך נידון משום לחי וקס"ד השתא מדלא מפליג רב יהודה בשריותא משמע דשרי בכל ענין אפילו כלה לצדי רחצה ונפרצה ^ח חצר כנגדו ואפילו לא עירצו ועוד מדאיירי רב יהודה בנפרצה כנגדו ואיטעירי לאשמועינן דלא הוי מפולש א"כ על כרחק ס"ל נראה במחוך ושוה מצפנים נדון משום לחי דאי לא חשיב לחי אמאי שרי בכלה לצדי רחצה דלאמנע רחצה פשיטא דלא הוי מפולש וא"כ איכא תרתי לריעותא שזידו אחד מפולש עד רשות הרבים וזידו השני נמי נהי דנראה במחוך הא לא חשיב לחי חלא ודאי חשיב לחי והשתא לא הוי תרתי לריעותא ^ט [דחשיב] לחי מזד אחד כדאמר לקמן ^י (ד' ט.) ולימא לבזד מרוח אחת ותשתרי ונקט רחצה משום דעובדא הכי הוה והוא הדין חצר אע"ג דרב יוסף קאמר משמיה דרב יהודה והוא מוקי לה לקמן בכלה לאמנע רחצה אבל בצדי רחצה אסור דהוה לא שנו הוי לפי המסקנא. חצר מותרת ומבוי אסור השתא ס"ד אסור משום מפולש בכלה לצדי חצר ונפרצה כנגדו אפילו עירצו דבכלה לאמנע אין סברא לאסור משום פילוש מדקאמר ונפרץ חצר כנגדו ואסור בשלא עירצו אפילו בכלה לאמנע ולא נפרצה חצר כנגדו מדנקט במלואו משמע דאסור משום דנפרץ במלואו דהיינו בלא עירצו ובדלא נפרצה כנגדו דאי בנפרצה ובעירצו מאי אריא ונפרץ במלואו ^ק דאפילו לא נפרץ במלואו הוי כמפולש ולא מהני לחי עד דאיכא זורת הפתח ועוד מדנקט חצר ולא נקט קרפף דלית בה דיורין משמע משום דיורין שבחצר בא נמי לאסור ועוד דאי לא אסור חלא משום פילוש הוה ליה למימר מבוי שנפרץ במלואו לצדי חצר מדלא נקט הכי משמע דבכלה לאמנע נמי מיירי ואסור משום דלא עירצו וסבר נראה במחוך ושוה מצפנים אינו נידון משום לחי ומיהו מדאסר צידי חצר משום פילוש אין להוכיח דסבר דאינו נידון משום לחי דאפילו נידון משום לחי הוי מפולש דהא רב יוסף אסר צידי רחצה לכ"ע אפילו למ"ד נידון משום לחי. דרב אדרב נמי ל"ק כאן בעירצו כי דרב יהודה בכלה לאמנע כדמפרש רב יוסף אע"ג דלא מפליג בשריותא אין לחוש דכיון דתרווייהו מילתיה דרב מה שסתם כאן פירש כאן ועוד כיון דסבר רב נראה במחוך לא הוי לחי לא חש לפרש דאיירי בכלה לאמנע רחצה דבכלה מן הזא הוי תרתי לריעותא אע"ג דרב יוסף אית ליה נראה במחוך נידון משום לחי כדדייק לקמן ממלתיה דרב הונא מ"מ אוקי מילתיה דרב יהודה בעירצו משום דרב יהודה תחלת דבריו אמר משמיה דרב ונראה לרב יוסף דהקיום נמי הוי משמיה דרב אע"פ שסתם א"ר יהודה כו' ולא פירש משם מי אמר וכן רב יוסף אמר בסתם משמיה דרב יהודה מ"מ היה נראה לו שגם זה מדברי רב ורב סבר אינו נידון משום לחי והשתא אחי שפיר דקמפלגי במה שבא רב יוסף לחדש ומיהו דצינו חננאל מיישב דלמי שפיר דקא מיפלגי בדרב יוסף דרב יהודה שרי אפילו זה כנגד זה כרב יוסף ורב כרצה דבעי זה שלא כנגד זה ולקמן נמי משמע דרבה פליג אדרב יוסף דפריך ולרבה דאמר זה כנגד זה אסור מיהו ה"ל למימר דרבה ודרב יוסף איכא צימיהו:

זורקין

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

במלואו.
כותל אמצעי על פני כולו: ונפרצה חצר כנגדו.
בפתוח מעשר: חצר מותרת.
דלדידה לא הוי במלואה ונשתיירו בה גיפופין מכאן ומכאן לפיכך לגבי ידידה פתחים נינהו ולא אסרי עלה בני מבוי שאין מבוי אסר על חצירות הפתוחין לו אבל חצירות אוקרין במבוי שהרי דריסת רגליהם עליו ורשות הרבים נמי לא אסר עלה דחצר הפתוח לו כפתח ^א הוא: **ומבוי אסור.**

קס"ד מדנקט ונפרצה חצר כנגדו משום דמיחוי כמבוי מפולש קא אסר ליה ולא משום דנפרץ לחצר ורב יהודה מדנקט רחצה אשמעינן דמשום מפולש לא מיתסר וצרחצה ליכא דיורין דלימסרו עליה אבל אי הוה כלה לחצר אסרי עליה ולקמן מפרש טעמייהו. והיינו דקשיא דרב אדרב בתרתי אי משום מפולש אי משום הנפרץ לחצר ואסרי עליה בני חצר דנפרץ המבוי במלואו לרשות האסורה לו: לא ידענא. מנאין גמרה: **בדורא דרעותא.**
כפר רועים: שכלה לרחצה.
ורחצה נפרצה בכותל שכנגדה: אסברא לך.
מילתיה דרב דגמירנא לה מיניה: כאן שעירצו כאן שלא עירצו.
כלומר האי מבוי

אסור דקאמר רב יש חילוק בדבר שפעמים אסור ופעמים מותר עירצו בני החצר עם בני מבוי בני מבוי מותרין דהא דאסר ליה רב לאו משום מפולש קאסר ליה כדמוקמינן לקמן ^ג].
בזה שלא כנגד זה והאי נפרצה חצר כנגדו משום רבותא דחצר נקט דאף על גב דרבים נכנסין לה צו ויוציאין לה צו אפילו הכי שריא הואיל ונפרצה בפתוח מעשר דחשיב כפתח חצר אבל איסור מבוי לאו משום ^ד [פירצה] דכותל שכנגדו הוא חלא משום דבני חצר אסרי עליה כי לא עירצו דכיון דלדידה הוי מלואו פירצה הוא ודיורי חצר אוקרין עליו והוא אינו אוקר עליהן כדאמרינן בפרק כל גגות העיר ^ה (לקמן ד' נב.) גבי חצר גדולה שנפרצה לקטנה דיורי אסור דגדולה קטנה כלומר אוקרים בקטנה דדידה הוא דבטלה לגבה ואין דיורי קטנה בגדולה לגבי גדולה פתח הוא ושמי חצירות שיש צימיהן פתח לא אסרין אהדדי כדאמרינן בפרק חלוץ ^ו (לקמן ד' ע.) נפרץ הכותל עד עשר אמות אם רצו מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד מפני שהוא כפתח ושניהם מותרין זה בזה: **דרב אדרב נמי לא חשיב.
כלומר מהשתא מצינן למימר דרב יהודה בדורא דרעותא כרב עבדוה כדאמרינן כאן שעירצו וכאן שלא עירצו וצרחצה ליכא דיורין למיסרי אמבוי: ולמאי**

דנראה במחוך לרב נידון משום דס"ד מעיקרא אליבא דרב ויהי נמי דייק רב יוסף ממלתיה דרב הונא דהוא תלמידיה דרב דגדון משום לחי אך קשה דלא שייך למימר קמיפלגי בדרב יוסף הואיל ולא איירי במה שבא רב יוסף לחדש והיינו דאסור בצדי רחצה וי"ל דאי לאו מילתיה דרב יוסף ה"א דפליגי נמי בצדי רחצה והוה קשה היכי שרי שמואל בצדי רחצה היכא דאיכא תרתי לריעותא שזידו אחד מפולש עד רה"ר וזידו השני נמי אע"ג דנראה במחוך האמר שמואל דאין נידון משום לחי לכך הוצרך להציא דרב יוסף דבכלה לאמנע רחצה פליגי דלא הוי תרתי לריעותא וגם לרב נמי הוה קשה הואיל וסבר דנידון משום לחי אמאי אסר משום מפולש דהוה קסבר לומר דהא בזה תליא ולכך יימיתי דרב יוסף דלאו הא בזה תליא דבכלה לצדי רחצה אסור לכולי עלמא אפילו למאן דאמר נידון משום לחי וטעמא משום דלמפולש לא מהני לחי ^ה חלא לרי יהודה והא דלא משני לעיל דרב יהודה בכלה לאמנע ודרב בכלה מן הזא או כאן בזה כנגד זה וכאן בזה שלא כנגד זה משום דהאמת תיך לו דהא רב ששת לא מחמת קשיא תיך חלא קבלה היתה בידו כך יש לפרש לפי שיטת רש"י ^ו ור"י מפרש דרחצה דהכא לא הויה כרחצה דפי' שני ^ד (ד' מד:) דהתם מיירי צימירה מצית סאתים ולא הוקף לדירה והויה כרמלית ואין מטלטלין ופ"ל אבל רחצה דהכא אינו כן דא"כ הוה כלה לבקעה חלא מיירי בדאית בה דיורין מדמפלגי בין עירצו ובין לא עירצו דלא גרע מחורבה דאמר בפרק הדר ^ז (לקמן ד' עד.) דאסור כ"ש רחצה דאית בה דיורין טפי מחורבה והיתה אסורה אי לאו דס"ד השתא דסבר רב יהודה נראה במחוך נידון משום לחי וקס"ד השתא מדלא מפליג רב יהודה בשריותא משמע דשרי בכל ענין אפילו כלה לצדי רחצה ונפרצה ^ח חצר כנגדו ואפילו לא עירצו ועוד מדאיירי רב יהודה בנפרצה כנגדו ואיטעירי לאשמועינן דלא הוי מפולש א"כ על כרחק ס"ל נראה במחוך ושוה מצפנים נדון משום לחי דאי לא חשיב לחי אמאי שרי בכלה לצדי רחצה דלאמנע רחצה פשיטא דלא הוי מפולש וא"כ איכא תרתי לריעותא שזידו אחד מפולש עד רשות הרבים וזידו השני נמי נהי דנראה במחוך הא לא חשיב לחי חלא ודאי חשיב לחי והשתא לא הוי תרתי לריעותא ^ט [דחשיב] לחי מזד אחד כדאמר לקמן ^י (ד' ט.) ולימא לבזד מרוח אחת ותשתרי ונקט רחצה משום דעובדא הכי הוה והוא הדין חצר אע"ג דרב יוסף קאמר משמיה דרב יהודה והוא מוקי לה לקמן בכלה לאמנע רחצה אבל בצדי רחצה אסור דהוה לא שנו הוי לפי המסקנא. חצר מותרת ומבוי אסור השתא ס"ד אסור משום מפולש בכלה לצדי חצר ונפרצה כנגדו אפילו עירצו דבכלה לאמנע אין סברא לאסור משום פילוש מדקאמר ונפרץ חצר כנגדו ואסור בשלא עירצו אפילו בכלה לאמנע ולא נפרצה חצר כנגדו מדנקט במלואו משמע דאסור משום דנפרץ במלואו דהיינו בלא עירצו ובדלא נפרצה כנגדו דאי בנפרצה ובעירצו מאי אריא ונפרץ במלואו ^ק דאפילו לא נפרץ במלואו הוי כמפולש ולא מהני לחי עד דאיכא זורת הפתח ועוד מדנקט חצר ולא נקט קרפף דלית בה דיורין משמע משום דיורין שבחצר בא נמי לאסור ועוד דאי לא אסור חלא משום פילוש הוה ליה למימר מבוי שנפרץ במלואו לצדי חצר מדלא נקט הכי משמע דבכלה לאמנע נמי מיירי ואסור משום דלא עירצו וסבר נראה במחוך ושוה מצפנים אינו נידון משום לחי ומיהו מדאסר צידי חצר משום פילוש אין להוכיח דסבר דאינו נידון משום לחי דאפילו נידון משום לחי הוי מפולש דהא רב יוסף אסר צידי רחצה לכ"ע אפילו למ"ד נידון משום לחי. דרב אדרב נמי ל"ק כאן בעירצו כי דרב יהודה בכלה לאמנע כדמפרש רב יוסף אע"ג דלא מפליג בשריותא אין לחוש דכיון דתרווייהו מילתיה דרב מה שסתם כאן פירש כאן ועוד כיון דסבר רב נראה במחוך לא הוי לחי לא חש לפרש דאיירי בכלה לאמנע רחצה דבכלה מן הזא הוי תרתי לריעותא אע"ג דרב יוסף אית ליה נראה במחוך נידון משום לחי כדדייק לקמן ממלתיה דרב הונא מ"מ אוקי מילתיה דרב יהודה בעירצו משום דרב יהודה תחלת דבריו אמר משמיה דרב ונראה לרב יוסף דהקיום נמי הוי משמיה דרב אע"פ שסתם א"ר יהודה כו' ולא פירש משם מי אמר וכן רב יוסף אמר בסתם משמיה דרב יהודה מ"מ היה נראה לו שגם זה מדברי רב ורב סבר אינו נידון משום לחי והשתא אחי שפיר דקמפלגי במה שבא רב יוסף לחדש ומיהו דצינו חננאל מיישב דלמי שפיר דקא מיפלגי בדרב יוסף דרב יהודה שרי אפילו זה כנגד זה כרב יוסף ורב כרצה דבעי זה שלא כנגד זה ולקמן נמי משמע דרבה פליג אדרב יוסף דפריך ולרבה דאמר זה כנגד זה אסור מיהו ה"ל למימר דרבה ודרב יוסף איכא צימיהו:

מסורת הש"ס

^(א) ב"ס א': דפתח, (ב) וליכא למימר דנקט הכי לאשמעי' דאם אינה רגילה צו מותר דא"כ מאי פריך לקמן מאי קמ"ל רב, (ג) שייך לרף ה. ומהר"מ כתב דהך ד"ה בעירצו עם ד"ה דאי וד"ה אם כולם דיבור אחד,

❧

הגהות הב"ח

^(א) תוס' ד"ה בעירצו וכו' דלמפולש לא מהני לחי אלא. מנחק חיתא חלא ובעי"ה מנחק ג"כ מה ש"צ: (ב) בא"ד כלה לצדי רחצה ונפרצה רחבה כנגדו:

❧

גליון הש"ס

נב' אבא לא ידענא עיברא הוי. לקמן דף יב ע"א ב"ב דף נד ע"ב ושם דף פז ע"ב: תוס' ד"ה בעירצו ור"י מפרש. בחידושי כתבתי דלא ודמי להנין הא באמת דהויא עובדא היה בכלה לאמנע רחצה דהא למסקנא בכלה לצדי דהא שורף לאו אצרכה ריי ולא מידי וכוין שכן למה דהיה סבר ריי תחלה דפלוגמיהו רק צדיי דבאמצע ליכא חידוש ושריא לביע' אין הביא ראי' מההוא עובדא הא שם היה בכלה באמצע וחי' יאמר עיני: **בא"ד דאפ"י** לא נפרין במלואו נבי הוי במפולש. וק"ל הא כמו דהרחצה וחצר לא הוי כמפולש הנה הגיפופין שלהן הי' המבוי בלא נפרץ במלואו: